

چالش‌های درونی و بیرونی حرفه‌ی حسابرسی در ایران

تشکل نوپای حرفه‌ی حسابرسی و اعضای آن امروز درگیر مسائل و مشکلات متعددی‌اند. به‌رغم پیشرفت‌ها و تلاش‌های انجام‌شده، این مشکلات باعث فاصله‌ی زیاد حرفه با جایگاه واقعی آن شده است.

موسسه‌ی حسابرسی و خدمات مدیریت «رهیافت و همکاران» پژوهش گسترده‌ای در زمینه‌ی مسایل جاری حرفه‌ی حسابرسی در ایران انجام داده است. داده‌های این تحقیق از طریق پرسشنامه، مصاحبه و دیگر بررسی‌های میدانی گردآوری شده و مورد بررسی قرار گرفته است. اهم نتایج این پژوهش چنین است:

قانونی مناسب برای پاسخگو بودن حسابرسان متناسب با ماهیت خدمات آنها، محدودیت فعالیت موسسات بزرگ بین‌المللی در ایران و عدم وجود یک حاکمیت شرکتی کارا در شرکت‌ها.

(۲) عدم کفایت و تناسب آموزش حسابرسی (عدم تناسب آموزش در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی با نیازهای روز حرفه و عدم ارتباط لازم بین حرفه و دانشگاه)

(۳) عدم شناخت عمومی از نقش حرفه حسابرسی در کشور (عدم شناخت عمومی نسبت به قابلیت‌ها و توانایی‌های حسابرسان و وجود فاصله‌ی انتظاری بین استفاده‌کنندگان از گزارش حسابرسی و حسابرسان)

(ب) مشکلات و چالش‌های درونی حرفه

(۱) ساختار سازمانی موسسات

استفاده‌ی بیش از حد از کارکنان کم‌تجربه، کاهش اعتماد عمومی به حرفه و فقدان راهبری شرکتی، مبین تشابه مشکلات مطرح در حرفه‌ی حسابرسی در ایران با سایر کشورها است.

(الف) مشکلات و چالش‌های بیرونی حرفه

(۱) مشکلات قانونی و شرایط محیطی ساختار خاص اقتصادی کشور (اقتصاد دولتی)، وجود موسسات حسابرسی رقیب در بخش دولتی و عمومی، عدم تناسب اصول و استانداردهای حسابداری و حسابرسی با شرایط و وضعیت خاص ایران، افزایش ریسک حسابرسان ناشی از مدیریت سود و گزارشگری متقلبانانه، پیچیدگی، تنوع و به‌روز نبودن قوانین و مقررات حاکم و ناظر بر حرفه‌ی حسابرسی، عدم وجود فرهنگ عمومی، قوانین و مکانیسم‌های

رویدادهای گوناگون در اقتصاد جهان و رسوایی‌های مالی و آثار مخرب آن‌ها اعتماد عمومی به حرفه‌ی حسابرسی را خدشه دار کرده است.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که به‌رغم تفاوت‌های محیطی از جنبه‌های قانونی و فرهنگی، نتایج تحقیقات انجام شده در سایر کشورها شامل عدم شناخت عمومی نسبت به جنبه‌های مختلف حسابرسی، وجود فاصله‌ی انتظاری، مدیریت سود و گزارشگری متقلبانانه، عدم کفایت و تناسب آموزش حسابرسی در دانشگاه‌ها، برگزاری مناقصه‌ها و کاهش حق‌الزحمه‌ی حسابرسی، افزایش احتمال تغییر حسابرس، کاهش کیفیت حسابرسی، عدم رعایت اصول اخلاقی و آیین رفتار حرفه‌ای، عدم ارائه‌ی خدمات متنوع و متناسب با نیازهای جدید، عدم کفایت تخصص و تجربه‌ی حسابرسان،

استانداردهای پذیرفته شده حسابرسی در مراحل برنامه‌ریزی و اجرای عملیات حسابرسی، عدم رعایت استانداردهای پذیرفته شده حسابرسی در مراحل تهیه و ارائه گزارش حسابرسی و عدول از آیین رفتار حرفه‌ای)

علاوه بر مشکلات بالا، مواردی همچون ضرورت افزایش کارایی جامعه حسابداران رسمی برای دفاع از منافع اعضا، شیوهی رقابت موسسات در پذیرش کار، فقدان فرهنگ شراکت و غلبه روحیهی فردی و مشکلات ناشی از آن در روابط بین شرکای موسسات، وجود اضطراب و فشار کاری زیاد، وجود تفکر دولتی در حرفه، تقاضا برای حسابرسی صرفاً برای رفع نیاز قانونی و عدم انتخاب حسابرسان بر اساس معیارهای منطقی نیز دیگر مشکلاتی است که در تحقیق بر آن تاکید شده است.

کامپیوتری جهت حسابرسی سیستم‌های حسابداری کامپیوتری، عدم تسلط کافی حسابرسان به زبان انگلیسی برای آشنایی با جدیدترین پیشرفت‌های صورت گرفته در حرفه حسابرسی و عدم بکارگیری روشهای جدید و مناسب برای کشف (تقلب)

۳) افزایش رقابت بین حسابرسان
(پایین بودن حق‌الزحمه‌ی حسابرسی و در نتیجه حقوق پرداختی به کارکنان موسسات، تردید در استقلال حسابرسان در نتیجه افزایش رقابت در بازار حسابرسی و افزایش احتمال تغییر حسابرسان و اثرات احتمالی آن بر استقلال حسابرسان)

۴) عدم رعایت استانداردها و آیین رفتار حرفه‌ای (عدم کفایت آموزش حرفه‌ای مستمر متناسب با شرایط و نیازهای جدید، عدم رعایت

حسابرسی (ترکیب نامناسب نیروی کار در رده‌های مختلف سازمانی موسسات حسابرسی، بالا بودن متوسط سن حسابداران رسمی در کشور، کوچک بودن اندازه‌ی موسسات حسابرسی، عدم تعریف و تبیین جایگاه برای حسابداران رسمی جدید در ساختار موسسات موجود، عدم وجود الگوی مناسب موسسه داری، فقدان تنوع در ارائه خدمات حرفه‌ای و اتکا بالا به درآمد حاصل از خدمات حسابرسی و پایین بودن امنیت شغلی کارکنان موسسات حسابرسی)

۲) عدم کفایت تخصص و تجربه‌ی حرفه‌ای حسابرسان برای شرایط موجود (عدم تسلط کافی حسابرسان به دانش و تکنیک‌های آماری و تحلیلی قابل استفاده در حسابرسی، عدم تسلط کافی حسابرسان به دانش پیشرفته